

NIEWYMOWNIE (86) *av*

W pisowni łącznej (81), w rozłącznej (5).

Oba e oraz o jasne.

Sł stp: niewymownie, niewymoŹwnie, Cn notuje, Linde brak.

1. *W znacznym stopniu; valde HistAl, Mącz, Cn; incredibile Mącz, Calep, Cn; nimium HistAl, Cn; maximum, per- w composit. Mącz, Cn; magnifice Vulg; mirum in modum Mącz; accurate, admodum, ampliter, apprime, bene, effuse, egregie, eximie, impense, incredibiliter, in immensum, insane, insigniter, longe, magne, magnopere, male, mirum, multopere, multum, multum in modum, nimiopere, nimis, oppido, pergraviter, perquam, sane, summe, summopere, supra, usque, vehementer Cn (82) :*

a. *Z czasownikiem (44) : znám iŹżem rozgniewała laŹkę twoię niewymownie OpecŹyw 46, 184.; á tym winem Źthym tho zielem naparzay macicę na nocz y poranu/ niewymownie poczęcie paniam czyni FalZioł I 83b; A Wodka Mleczowa [...] wątrobę niewymownie potwierdza/ łapkę teŹ roŹpądza. FalZioł II 8b; po onym mazaniu niewymownie Źie czyŹci liczę. FalZioł V 89, I 47b, 97b, 104c, 121b, 128b (14); Co gdy vŹlyŹzał Alexander niewymownie Źie vwefelił y rzekł HistAl L2; Gdi Alexander widział koniá zdechlęgo niewymownie go Źáłował HistAl M6v, E2v, I2v, M7; MurzHist F4v, O, Ov; GliczKsiąŹ H2; Z wielkich niebeŹpiecznoŹci będać od Bogá wyŹwobodzeni á wyrwani nie wymownie mu dziekuiemy Leop 2.Mach 1/11; Mirum in modum compilavit rusticos, Niewymownie zdarł chłopy. Mącz 299d; Mirum in modum in veterno pinguescunt, Niewymownie od oŹpáloŹci tiyá. Mącz 491c, 429a, 455c, 456a; Nlektory Krol moŹny miał iednego Źyná/ á thego niewymownie miłował. HistRzym 112, 13v; KochMon 33; SkarŹyw 472; Klon Źal B; ReszList 149, 153, 177; ArtKanc B12v; KochAp 8; PaxLiz D4v.*

W charakterystycznych połączeniach: niewymownie bronić, chłodzić, czyŹcić się, dziekować, kochać się (3), Inąć. miłować (2), płakać, pobudzać, poruszyć, posilać, potwierdzać, przestraszyć, rozgniewać, sławić, starać się, śmiać się, tyć, uciekać, ugaszać, umocniać, uśmierzać (2), weselić się (być weselonym) (2), wspomagać, zagrzewać, zdziwić się, zedrzeć, (z)z(h)umieć (2), Źałować.

Połączenie: »barzo niewymownie« (2): Disputet [...] Bárzo Źie niewymownie Źrómac/ Źapałac Źie od wŹtidu. Mącz 329d, 363d.

b. *Z przymiotnikiem i imiesłowem (31) : niewymownie pomocna iest ta mać. FalZioł I 91b, I 11d, III 3d, 4d; tamŹe on choráŹy pocŹał oná głowá mocno trŹać [...] z kthorey głowy poŹedł dym á kurzawa niewymownie Źmrodliwa [horrendi et intolerabilis fetoris] MiechGlab 11; A tak mamy krolewnę/ [...] Mądra/ ŹiŹno wymowná/ piękná vrodziwá. A wdzietzna niewymownie k temu dobrotliwá. KlerWes A2v; záŹię oŹmega dnia nádiecháli BazyliŹzká bárzo okrutnego záŹtárzáłego y niewymownie Źmrodliwego [et fetidum] HistAl K8; Widzieli theŹ winne drzewká máiac groná niewymownie wielkie [maximos]/ ktoREGOBY groná ieden człowiek vniesć nie moŹł HistAl L6; záŹię mu dáłá Źzáthę niewymownie koŹztowná Cefarską ze złotá vtkáná bárzo miŹternie/ theŹ kámiem drogim y perlámi przychędoŹoná HistAl M, A8, K7v, Lv, L6v [2 r.], M8, N4v; MurzNT 10v; Maxima probitate praeditus, Niewymownie dobry. Mącz 323c; Pertristis, Niewymownie Źmutny. Mącz 465d, 19a, 209c, 298c, 381a, 423b; RejPos 161v; WujJud 231; Pánno oglądániem zmartwychwŹtáłego*

Páná/ przed wżyŃtkimi infzymi/ niewymownie vćiefzona *LatHar* 503; obchodź fię zemną łáfkáwie y miłóściwie/ dźiwnie łáfkáwy/ y niewymownie miłóściwy P. IEzu *LatHar* 645.

W charakterystycznych połączeniach: niewymownie daleki, dobry (2), głupi, gorzki, kosztowny (4), leniwy, miłóściwy, piękny (3), pomocny, pożyteczny, rad (2), słodki, smaczny, smrodliwy, smutny, szeroki (2), ucieszny, wdzięczny, wielki (4), wysoki.

Połączenie: »barzo niewymownie« (3): Vastus, Bárzo niewymownie fzeroki dáleki Mącz 476b, 256a, 423c.

c. *Z przysłówkiem (7) : Dzywno mi to niewimownie/ Dobry panie iż tak mownie. Mnie ku milczeniu przywoźyż *RejKup* d8v; Mącz 316c; *KuczbKat* 5; Taką wtenczas kurzawę idąc poruszyli I niewymownie prędko pole przemierzili *KochMon* 19.*

Połączenie: »barzo niewymownie« (1): Valde quam paucos habet, Bárzo niewymownie máło Mącz 473d.

*Wyrażenie: »niewymownie trudno« (1): Incredibilis – Niewimownie, trudno wierzić. *Calep* 523b.*

*Szereg: »prędko a niewymownie« (1): Ktory wyrokiem fwym zyemi kazał fćanáć gruntownie/ Bo mowá iego przemiya prętko á niewymownie [cf *velociter currit sermo eius Vulg Ps* 147/4] *LubPs* ff3.*

2. *W sposób nie dający się wyrazić słowami: ineffabilis modo, inenarrabiliter, inexplicabiliter Cn (2) : Iezufa Chryftuła/ Syná Bożego/ który od wiekow z Oycá niewymownie rodzony/ czáłow oŃtátnich z fćąpił zniebá *SkarŻyw* 172; Iáko mátká bez przykłądu porodźiła fprawcę fwego/ ták wierzyć mamy / iż óciec nie wymownie vrodźił fpołwieczne⁸⁰ *CzechEp* 257.*

3. *Nieskładnie, bez kunsztu retorycznego (2) : Indiserte, Niefáfnie/ niewymownie. Mącz 168d; Indiserte. Sine ulla eloquentia – Nie wimownie. *Calep* 527b.*

Synonimy: 1. barzo, bezmiernie, chciwie, chęćliwie, chęćnie, nader, nadzwyczał, nazbyt, okrutnie, szalenie, wielce, wielmi; 2. tajemnie; 3. niejaśnie.

Cf **WYMOWNIE**